

«Затверджено
Вченою радою КиМУ
протокол № 7
від 25 лютого 2021 року

Введено в дію наказом
президента КиМУ № 038
від 25 лютого 2021 року

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ НА НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «МЕДИЦИНА»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 222 «МЕДИЦИНА»
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 22 «ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я»
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ

Київ – 2021

КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 7
спільного засідання кафедри клінічних дисциплін і медсестринства та
кафедри загальної медицини
від 24.02.2021 року

Були присутні:

Завідувач кафедри клінічних дисциплін і медсестринства – д.мед.н., ст.н.сп. Дроздова І.В. та завідувач кафедри загальної медицини к.мед.н. Гірін Л.В.

Науково-педагогічні працівники Навчально-наукового медичного інституту;

Снісаренко Тетяна Олександрівна – голова органу студентського самоврядування ННМІ, студентка 3 курсу групи 303 спеціальності «Медицина»;

Томашевська Наталія Миколаївна, студентка 4 курсу спеціальності «Медсестринство».

І. СЛУХАЛИ: завідувача кафедри загальної медицини про затвердження програми фахового вступного випробовування для абітурієнтів, які вступають на навчання до Київського міжнародного університету за спеціальністю 222 «Медицина» за програмою скороченого терміну навчання на 2 курс у 2021 році (ступінь вищої освіти – магістр) та програми фахового вступного випробовування для абітурієнтів, які вступають на навчання до Київського міжнародного університету за освітньо-професійною програмою «Медицина», зі спеціальності 222 «Медицина» на 1 курс у 2021 році (ступінь вищої освіти – магістр).

І. УХВАЛИЛИ:

Затвердити програму фахового вступного випробовування для абітурієнтів, які вступають на навчання до Київського міжнародного університету за спеціальністю 222 «Медицина» за програмою скороченого терміну навчання на 2 курс у 2021 році (ступінь вищої освіти – магістр) та програми фахового вступного випробовування для абітурієнтів, які вступають на навчання до Київського міжнародного університету за освітньо-професійною програмою «Медицина», зі спеціальності 222 «Медицина» на 1 курс у 2021 році (ступінь вищої освіти – магістр).

Завідувач кафедри
клінічних дисциплін і медсестринства,
д.мед.н., ст.н.сп.
Завідувач кафедри
загальної медицини, к.мед.н.

Дроздова І.В.

Гірін Л.В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою фахового вступного випробування є з'ясування рівня знань абітурієнтів з анатомії людини і медичної біології. При проведенні фахового вступного випробування із вступниками також враховується ступінь оволодіння ними навичок та знань щодо будови і функціональних особливостей організму на різних рівнях: фізіологічному, клітинному, молекулярному; формування системних знань закономірності функціонування клітин, тканин, органів, систем органів; одержання відомостей про будову та життєдіяльність організму, механізми регуляції життєво важливих процесів; ознайомлення із сучасними методами оцінювання функціонального стану організму; формування навичок наукового аналізу та узагальнення явищ і фактів, що спостерігаються.

Структура фахового вступного випробування складається з 60 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

Вимоги до професійного відбору

а) Загальні вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів:

- високий рівень засвоєння програмного матеріалу;
- необхідний загальнокультурний рівень;
- ґрунтовне знання предмету і задачі анатомії, основні анатомічні методи дослідження;
- оцінювати основні сучасні напрями розвитку анатомії;
- аналізувати етапи становлення анатомії людини як фундаментальної дисципліни;
- аналізувати внесок видатних вчених-анатомів України і Києва у становленні української школи анатомів і зокрема, київської анатомічної школи;
- трактувати закономірності проявів життєдіяльності організму людини на молекулярно-біологічному та клітинному рівнях організації живого;
- застосувати дію загальнобіологічних законів і закономірностей в обґрунтуванні закономірностей онтогенезу людини;
- робити попередній висновок щодо наявності в людини паразитарних захворювань і визначити заходи профілактики інвазійних хвороб.

б) Спеціальні вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів:

Вступники повинні *знати*:

- анатомічну термінологію;
- предмет і задачі анатомії, основні анатомічні методи дослідження;
- основні сучасні напрями розвитку анатомії;
- міжнародну анатомічну номенклатуру;
- класифікацію внутрішніх органів;
- частини, топографію, будову, функції та ембріональний розвиток анатомічних елементів організму людини;
- аномалії і варіанти розвитку органів;
- механізми регуляції життєво важливих процесів;
- сучасні методи оцінювання функціонального стану організму;
- структурні рівні організації спадкового матеріалу;
- закономірності спадковості і мінливості на молекулярному, клітинному рівнях та рівні організму;
- механізм реалізації генотипу в фенотип;
- типи взаємодії генів і явище множинного алелізму;
- мінливість та її форми;
- методи вивчення спадковості людини в нормі і при спадкових захворюваннях;
- онтогенез і філогенетичну обумовленість вад розвитку;
- цикли розвитку паразитів і патогенний вплив на організм людини;
- методи діагностики і профілактики паразитарних інвазій;
- закономірності взаємодії організмів з середовищем;
- екологічні проблеми і роль людського суспільства.

вміти:

- розрізняти на гістологічних препаратах основні види тканин та їхні структурні особливості.
- визначати на скелеті кісткові утворення та промацувати їхні орієнтири на живій людині.
- користуватися анатомічними атласами, препаратами та муляжами.
- вирішувати проблемні та ситуаційні завдання щодо функцій залоз внутрішньої секреції.
- вирішувати практичні завдання з будови та функцій організму.
- працювати із світловим мікроскопом;
- визначати паразитів та стадії їх розвитку на мікропрепаратах;
- розв'язувати ситуаційні задачі на діагностику паразитарних і спадкових захворювань;
- проводити профілактику паразитарних і спадкових захворювань;
- володіти методами ранньої діагностики спадкових захворювань (метод статевого хроматину, метод навантаження та інші);
- складати і аналізувати родоводи;
- виконувати завдання (виготовлення тимчасових мікропрепаратів, визначення групової належності донорської крові, складання логічних схем).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Рейтингові оцінки у балах визначаються за національною шкалою та шкалою ECTS у відповідності до кількості правильних відповідей таким чином:

Кількість правильних відповідей	Коефіцієнт засвоєння	Оцінка у балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
60	100%	200	A	відмінно
59	98%	196	A	відмінно
58	96%	192	A	відмінно
57	95%	190	A	відмінно
56	93%	186	A	відмінно
55	91%	182	A	відмінно
54	90%	180	B	добре
53	88%	176	B	добре
52	87%	174	B	добре
51	85%	170	B	добре
50	83%	166	C	добре
49	82%	164	C	добре
48	80%	160	C	добре
47	78%	156	D	задовільно
46	77%	154	D	задовільно
45	75%	150	D	задовільно
44	73%	146	E	задовільно
43	72%	14	E	задовільно
42	70%	140	E	задовільно

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для абітурієнтів, які вступають на 2 курс
Київського міжнародного університету
за напрямом підготовки 222 “Медицина”

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

Анатомія людини - це наука про форму і будову, походження і розвиток організму людини, його органів та систем. Анатомія передбачає системний опис форми, будови, стану і топографічних взаємовідносин частин і органів тіла з урахуванням їх вікових, статевих і індивідуальних особливостей.

Основні сучасні напрями розвитку анатомії – вікова анатомія, порівняльна анатомія, пластична анатомія, антропологія, екологічна анатомія та ін.

Основні методи дослідження в анатомії – візуальне дослідження, антропометричні дослідження, препарування, макро-мікроскопічні дослідження, мікроскопічні дослідження. Сучасні методи дослідження в анатомії: рентгенанатомічні методи, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія (МРТ), ультразвукове дослідження (УЗД), ендоскопія та ін.

Становлення і розвиток українських анатомічних шкіл.

Становлення і розвиток київської анатомічної школи. Внесок М.І.Козлова, О.П.Вальтера, В.О.Беца, М.А.Тихомирова, Ф.А.Стефаніса, М.С.Спірова, І.І.Бобрика у розвиток київської анатомічної школи і значення їх робіт для сучасної анатомії.

Загальні дані про скелет. Розвиток кісток (в онтогенезі). Первинні і вторинні кістки. Класифікація кісток. Кістка як орган. Компактна і губчаста кісткові речовини, їх будова. Хімічний склад, фізичні і механічні властивості кістки. Будова трубчастої кістки: її частини. Особливості будови кістки в дитячому, юнацькому, зрілому, літньому і старечому віці. Кістки в рентгенівському зображенні. Вплив соціальних факторів і екології на розвиток і будову кісток скелету.

Поняття про Міжнародну анатомічну номенклатуру. Її значення для вивчення анатомії і уніфікації вивчення природничих і клінічних дисциплін. Основні анатомічні терміни, які розкривають топографію анатомічних об'єктів, та їх основні характеристики.

Анатомічні площини (сагітальна, фронтальна, горизонтальна і вісі (фронтальна, вертикальна, сагітальна), їх характеристика, використання для опису кісток та їх частин.

Кістки скелету: хребці, ребра, груднина. Принцип сегментарності в будові осевого скелету.

Загальна характеристика хребтового стовпа. Загальний план будови хребців. Особливості будови шийних, грудних, поперекових хребців,

крижової кістки, куприкової кістки. Вікові і статеві особливості будови хребців. Вплив соціальних і екологічних факторів на будову хребців. Вади розвитку хребців.

Класифікація ребер. Будова ребер і груднини. Вікові і статеві особливості будови груднини. Вплив соціальних і екологічних факторів на будову ребер і груднини.

Розвиток черепа в онтогенезі. Мозковий і лицевий відділи черепа. Будова кісток, що утворюють мозковий череп: лобової, потиличної, тім'яної, клиноподібної, скроневої, решітчастої. Вікові, статеві особливості будови кісток кінцівок. Специфічні риси будови кісток верхньої і нижньої кінцівок, обумовлені процесами антропогенезу. Вплив спорту, праці, соціальних факторів і екологічних чинників на будову кісток верхньої та нижньої кінцівок. Класифікація з'єднань між кістками.

М'яз як орган - визначення. Сухожилки, апоневрози. Допоміжні апарати м'язів: фасції, синовіальні піхви, синовіальні сумки, сесамоподібні кістки, сухожилкова дуга, м'язовий блок. Анатомічний і фізіологічний поперечники м'язів: основні дані про силу і роботу м'язів; поняття про важелі. Початок і прикріплення м'язів: їх функціональна характеристика.

Класифікація м'язів: за розвитком, топографією, формою, розмірами, напрямком м'язових волокон, функцією та ін.

Розвиток м'язів в онтогенезі. Джерела розвитку м'язів тулуба, голови, шиї, верхніх та нижніх кінцівок.

Класифікація внутрішніх органів: трубчасті і паренхіматозні. Загальний план будови стінки трубчастих органів: слизова оболонка, м'язова оболонка, зовнішня оболонка. Характеристика кожної оболонки. Органоспецифічні риси будови слизової оболонки в залежності від функції органа. Серозна оболонка: варіанти відношення органів до очеревини. Загальні закономірності будови паренхіматозних органів. Залози: їх класифікація, загальні принципи будови, функції.

Травна система: органи, функції. Розвиток ротової порожнини і її похідних. Розвиток органів травного каналу. Розвиток печінки і підшлункової залози. Первинна і вторинна порожнини тіла. Джерела розвитку серозних оболонок. Розвиток очеревини. Структурні механізми виникнення вад розвитку ротової порожнини і її похідних. Аномалії і варіанти розвитку органів травного каналу, печінки, підшлункової залози.

Дихальна система: органи, функції. Верхні і нижні дихальні шляхи. Розвиток органів дихальної системи в онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку органів дихальної системи.

Сечова система: органи, функції. Розвиток органів сечової системи в онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку органів сечової системи: нирок, сечоводів, сечового міхура і сечівника

Чоловіча статева система: органи, функції. Класифікація органів чоловічої статевої системи. Внутрішні чоловічої статеві органи. Зовнішні чоловічі статеві органи. Розвиток органів чоловічої статевої системи в онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх чоловічих статевих

органів: яєчка, над'яєчка, сім'явиносної протоки, сім'яного пухирця, передміхурової залози. Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх чоловічих статевих органів. Гермафродитизм.

Жіноча статева система: органи, функції. Класифікація органів жіночої статевої системи. Внутрішні жіночі статеві органи. Зовнішні жіночі статеві органи. Розвиток органів жіночої статевої системи в онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх жіночих статевих органів: яєчників, маткових труб, матки, піхви. Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх жіночих статевих органів.

Імунна система: функції. Класифікація органів імунної (лімфатичної або лімфоїдної) системи за функцією. Центральні органи імунної системи (первинні лімфатичні або лімфоїдні органи): кістковий мозок, загруднинна залоза (тимус) – структурні закономірності їх функцій.

Загальні принципи будови ендокринних органів. Структурне визначення поняття "ендокринна функція". Структурні механізми реалізації дії гормонів. Класифікація ендокринних органів.

Провідна роль нервової системи в організмі; її значення для інтеграції органів, систем органів в єдиний цілісний організм, у встановленні взаємозв'язки організму із зовнішнім середовищем. Класифікація нервової системи за топографічним принципом (на центральну нервову систему і периферійну нервову систему) і за анатомо-функціональним принципом (на соматичну нервову систему і вегетативну нервову систему). Загальний принцип будови нейрона.

Анатомо-функціональна характеристика органів чуття. Периферійні сприймачі, провідники і кіркові центри аналізаторів, їх функціональна єдність. Орган нюху. Нюхова частина слизової оболонки носа. Провідні шляхи нюхового аналізатора.

Орган смаку. Смакові сосочки язика, їх топографія. Провідні шляхи смакового аналізатора. Загальний покрив. Шкіра: функції. Різновиди шкірної чутливості. Молочна залоза.

Онтогенез ока. Аномалії і варіанти розвитку ока. Топографія, будова, функції. Очне яблуко. Оболонки очного яблука: волокниста, судинна, внутрішня (сітківка) - їх будова.

Вухо. Розвиток вуха в онтогенезі. Аномалії розвитку вуха. Частини вуха: зовнішнє, середнє і внутрішнє вухо. Зовнішнє вухо: частини, їх будова. Середнє вухо: частини. Барабанна порожнина: стінки, вміст. Слухові кісточки: їх будова. Суглоби, зв'язки, м'язи слухових кісточок. Сполучення барабанної порожнини. Слухова труба: частини, будова. Внутрішнє вухо, частини, топографія. Кістковий лабіринт: присінок, півколові канали, завитка, їх будова. Перетинчастий лабіринт: присінковий лабіринт, півколові протоки, завиткова протока, їх будова. Механізм сприйняття і шляхи проведення звуку. Провідні шляхи слуху і рівноваги.

МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ

Медична біологія як наука про основи життєдіяльності людини, що вивчає закономірності спадковості, мінливості, індивідуального та еволюційного розвитку і морфо фізіологічної та соціальної адаптації людини до умов навколишнього середовища у зв'язку з її біосоціальною сутністю. Сучасний етап розвитку загальної та медичної біології. Місце біології в системі медичної освіти. Сутність життя. Форми життя, його фундаментальні властивості й атрибути.

Структурно-функціональна організація еукаріотичної клітини. Хімічний склад клітини: макро- та мікроелементи. Вода, значення водневих зв'язків у процесах життєдіяльності клітини. Органічні сполуки – вуглецевмісні речовини живих організмів. Цитоплазма і цитоскелет. Циклоз. Органели цитоплазми – мембранні та не мембранні, призначення і принципи функціонування. Включення в клітинах, їхні функції. Ядро – центральний інформаційний апарат клітини. Структура інтерфазного ядра. Хромосомний і геномний рівні організації спадкового матеріалу. Хроматин: еухроматин, гетерохроматин. Методи вивчення структури та функціонування клітини. Клітина як відкрита система. Асиміляція та дисиміляція. Клітинні мембрани, їх структура та функції. Принцип компарментації. Рецептори клітин. Транспорт речовин крізь плазмолему. Організація потоків речовини й енергії в клітині. Етапи енергетичного обміну. Енергетичне забезпечення клітини, АТФ. Розподіл енергії.

Каріотип: морфофункціональна характеристика і класифікація хромосом людини. Правила хромосом. Хромосомний аналіз. Ядерце як похідне хромосом, роль в утворенні рибосом. Ідіограма. Молекулярні основи спадковості.

Ген як одиниця генетичної функції. Будова гена про- та еукаріотів. Гени структурні, регуляторні, тРНК, рРНК. Генетичний код, його властивості.

Організація потоку інформації у клітині. Транскрипція. Процесинг, сплайсинг. Трансляція (ініціація, елонгація, термінація).

Клітинний цикл. Спроби поділу клітини: амітоз, мітоз. Ендомітоз, політенія. Зміни клітин та їхніх структур під час мітотичного (клітинного) циклу (інтерфази і мітозу). Ріст клітин. Фактори росту. Мітотична активність тканин. Порушення мітозу, соматичні мутації. Мейоз, його біологічне значення. Життя клітин поза організмом. Клонування клітин.

Генетика: предмет і завдання, етапи розвитку; основні терміни і поняття генетики. Принципи гібридологічного аналізу.

Зчеплене успадкування. Особливості успадкування груп зчеплення. Хромосомна теорія спадковості. Механізми кросинговеру, цитологічні докази, біологічне значення. Генетичні карти хромосом. Методи картування хромосом людини.

Мінливість, її форми та прояви на організмовому рівні: фенотипові та генотипові мінливість. Модифікації та норма реакції. Тривалі модифікації. Статистичні закономірності модифікаційної мінливості. Комбінативна

мінливість, її джерела. Мутаційна мінливість у людини й її фенотипові прояви. Класифікація мутацій: генні, геномні, хромосомні аберації.

Класифікація спадкових хвороб людини. Моногенні молекулярні хвороби людини, що зумовлені зміною молекулярної структури гена. Популяційно-статистичний метод.

Особливості репродукції людини в зв'язку з її біосоціальною суттю. Розмноження як механізм забезпечення генетичної безперервності в ряді поколінь. Гаметогенез. Запліднення в людини – відновлення диплоїдного набору хромосом, збільшення різноманітності генів у нащадків.

Онтогенез: типи, періоди, етапи. Етапи ембріонального розвитку людини. Диференціювання на молекулярногенетичному, клітинному та тканинному рівнях. Природжені вади розвитку. Класифікація: спадкові, екзогенні, мультифакторіальні, гаметопатії, бластопатії, ембріопатії, фетопатії.

Періоди постембріонального розвитку людини. Процеси росту та диференціювання в постнатальному періоді індивідуального розвитку людини. Особливості постнатального періоду індивідуального розвитку людини в зв'язку з її біосоціальною суттю.

Вступ в медичну паразитологію. Походження й еволюція паразитизму. Принципи класифікації паразитів. Принципи взаємодії паразита і хазяїна. Морфологічна адаптація паразитів.

Медична географія, морфо функціональні особливості, цикли розвитку, шляхи зараження, лабораторна діагностика та профілактика амбіозу, сечостатевого трихоманозу, лейшманіозів і трипаносомозів. Медична географія, морфо функціональні особливості, цикл розвитку малярійних плазмодії і токсоплазми. Шляхи зараження, лабораторна діагностика та профілактика викликаних ними захворювань.

Медична географія, морфо функціональні особливості, цикли розвитку, шляхи зараження, патогенний вплив, лабораторна діагностика та профілактика фасціольозу, опісторхозу, дикроцеліозу, парагоніозу. Збудники метагоніозу, нанофієтозу. Кров'яні сисуни – збудники паразитарних хвороб людини. Молоски, ракоподібні, хордові – проміжні хазяїни гельмінтів.

Медична географія, морфо функціональні особливості, цикли розвитку, шляхи зараження, патогенний вплив, лабораторна діагностика та профілактика теніозу, цистицеркозу, теніаринхозу, гіменолепідозу. Медична географія, морфо функціональні особливості, цикли розвитку, шляхи зараження, патогенний вплив, лабораторна діагностика та профілактика дифілоботріозу, ехінококозу, альвеококозу.

Медична географія, морфо функціональні особливості, цикли розвитку, шляхи зараження, патогенний вплив, лабораторна діагностика та профілактика аскаридозу, анкілостомозу, некаторозу.

Принципи і зміст основних макро- і мікротелескопічних методів дослідження фекалій, води, ґрунту та ін. Особливості будови яєць сисунів стьожкових і круглих червів – паразитів людини. Вчення К.І. Скрябіна про

дегельмінтацію, деважацію та знезараження навколишнього середовища від яєць та личинок гельмінтів.

Особливості морфології, живлення та розмноження павукоподібних. Отруйні павукоподібні (скорпіони, павуки). Медичне значення кліщів як збудників захворювань людини. Кліщі – мешканці житла людей та їх медичне значення.

Комарі, мухи, москіти, їхнє медичне значення. Гнус та його компоненти: характеристика, значення як проміжних хазяїнів гельмінтів і переносників збудників хвороб людини Трансмісивні та природно-осердкові гельмінтози.

Еволюція основних систем органів хребетних. Онтофілогенетично зумовлені природжені вади розвитку людини.

Структура та функції біосфери. Основні положення вчення В.І.Вернадського про організацію біосфери. Сучасні концепції біосфери. Ноосфера. Людство як активна геологічна сила. Захист біосфери у національних і міжнародних наукових програмах. Екологія людини. Середовище як екологічне поняття. Види середовищ. Фактори середовища. Єдність організму й середовища. Види екосистем. Проникнення людини в біогеоценози, формування антропоценозів. Антропогенна міграція елементів. Лікарські речовини в ланцюгах живлення. Екологічне прогнозування . здорове(комфортне). Нездорове (дискомфортне). Екстремальне середовища. Адекватні й неадекватні умови середовища. Адаптація людей до екстремальних умов. Вплив антропогенних чинників довкілля на здоров'я населення. Характеристика отруйних для людини рослин і тварин.

ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

**для абітурієнтів, які вступають на 2 курс
Київського міжнародного університету
зі спеціальності 222 "Медицина"**

Варіант

1. Якому автору належить праця «Канони медицини»?

- A. Аристотелю
- B. Гіппократу
- C. Авіцені
- D. Галену

2. Гарвей...

- A. відкрив кровоносні капіляри, описав еритроцити крові, вивчив будову шкіри, нирок, легенів;
- B. довів, що кров рухається від серця по артеріях, а до серця – по венах і, що постійна течія крові зумовлена скороченням серця;
- C. написав працю «Сім книг про будову тіла людини».

3. Ниркову капсулу описав...

- A. Олександр Шумлянський;
- B. Микола Пирогов;
- C. Микола Скліфосовський.

4. Сагітальна площина поділяє тіло людини на...

- A. праву і ліву частини;
- B. верхню і нижню частини
- C. передню і задню частини

5. Латинською мовою поверхневий і глибокий – це..

- A. superficialis, profundus;
- B. superior, inferior;
- C. posterior, inferior;
- D. columna vertebralis

6. Латинською мовою той, що ближче до тулуба...

- A. parvus
- B. proximalis

- C. distalis
- D. sinister

7. Які кістки лицевого відділу черепа належать до парних?

- A. верхньощелепна, нижньощелепна, під'язикова;
- B. нижньощелепна, під'язикова, леміш;
- C. верхньощелепна, слізна, носова;
- D. піднебінна, під'язикова, леміш;
- E. піднебінна, леміш, верхньощелепна.

8. Які кістки мозкового відділу черепа відносять до непарних?

- A. лобова, тім'яна, потилична, решітчаста;
- B. лобова, клиноподібна, скронева, решітчаста;
- C. лобова, клиноподібна, потилична, решітчаста;
- D. лобова, нижньощелепна, клиноподібна, потилична;
- E. лобова, нижньощелепна, решітчаста, потилична.

9. Яка з перелічених кісток не належить до мозкового відділу черепа?

- A. потилична;
- B. тім'яна;
- C. скронева;
- D. нижня носова раковина;
- E. лобна.

10. У якій кістці черепа є великий потиличний отвір?

- A. у клиноподібній;
- B. у решітчастій;
- C. у піднебінній;
- D. у потиличній.

11. Овальний, остистий і круглий отвори черепа є ...

- A. у великому крилі клиноподібної кістки;
- B. у малому крилі клиноподібної кістки;
- C. у піраміді вискової кістки;
- D. між пірамідною вискової кістки і потиличною кісткою.

12. Що забезпечує ріст кістки в товщину?

- A. хрящ;
- B. окістя;

- С. компактна речовина;
- Д. губчаста речовина;
- Е. кістковий мозок

13. Скільки хребців у людини ?

- А. 10-12;
- В. 20-26;
- С. 33-34;
- Д. 40-46;
- Е. 53-54.

14. Які анатомічні частини розрізняють у грудині?

- А. верхівку і основу;
- В. ручку, тіло і мечоподібний відросток;
- С. тіло, головку шийку і горбок;
- Д. поперечні і остистий відросток.

15. До якої групи м'язів належить чотириголовий м'яз?

- А. передня група м'язів плеча;
- В. задня група м'язів плеча;
- С. передня група м'язів стегна;
- Д. задня група м'язів стегна;
- Е. м'язи тазового поясу.

16. Які м'язи належать до м'язів живота?

- А. поперечний, прямий, квадратний;
- В. трапецієподібний, широкий, ромбоподібний;
- С. двоголовий і триголовий;
- Д. триголовий і чотириголовий.

17. У якому відділі головного мозку розрізняють такі частини як оливи і пірамідки?

- А. мозочок
- В. кінцевий мозок
- С. базальні ганглії
- Д. середній мозок
- Е. довгастий мозок

18. Скільки сегментів має спинний мозок у шийному відділі?

- A. 5;
- B. 6;
- C. 7;
- D. 8.

19. Ядра яких нервів містяться у довгастому мозку?

- A. I-III пар черепномозкових нервів;
- B. III-VI пар черепномозкових нервів;
- C. VI- VIII пар черепномозкових нервів;
- D. IX-XII пар черепномозкових нервів.

20. У мозочку розрізняють такі частини як

- A. оливи, піраміди
- B. півкулі і черв'як
- C. покришку
- D. червоне ядро

21. Куди відкривається протока привушної слинної залози?

- A. під язиком;
- B. на піднебінні;
- C. у присінку рота на слизовій щоки на рівні верхнього другого кутнього зуба;
- D. у присінку рота на слизовій щоки на рівні нижнього третього кутнього зуба.

22. Які шари гладеньких м'язів є у стінці шлунка?

- A. повздожні і циркуляторні;
- B. повздожні, колові та косі;
- C. косі, циркуляторні та колові;
- D. колові і циркуляторні.

23. Що таке великий сосочок дванадцятипалої кишки?

- A. це місце, де відкриваються протоки підшлункової залози і загальна жовчна протока;
- B. це місце, де дванадцятипала кишка переходить у порожню;
- C. це місце, де шлунок переходить у дванадцятипалу кишку.

24. У якому напрямку тече кров по ворітній вені печінки *Vena portae hepatis*?

- А. до печінки
- В. від печінки
- С. до шлунка
- Д. у нижню порожнисту вену

25. Який з хрящів гортані є парним?

- А. перснеподібний
- В. щитоподібний
- С. черпакуватий
- Д. кільцевий

26. Що таке біфуркація трахеї?

- А. поділ на бронхіоли
- В. роздвоєння на бронхи
- С. місце входу бронхів у легені

27. Яка кров тече по (а) легеневиx артеріях і (б) легеневиx венах?

- А. а) артеріальна, б) венозна;
- В. а) венозна, б) артеріальна;
- С. а) змішана, б) венозна;
- Д. а) венозна, б) змішана;
- Е. а) змішана, б) змішана.

28. Куди впадають верхня і нижня порожнисті вени?

- А. у ліве передсердя;
- В. у лівий шлуночок;
- С. у праве передсердя;
- Д. у правий шлуночок;
- Е. в аорту

29. У якій оболонці ока є рецептори-палички і колбочки?

- А. у рогівці;
- В. у райдужній оболонці;
- С. у білковій оболонці;
- Д. у сітківці

30. Назвіть структури середнього вуха

- А. півколові канали;
- В. завитка;
- С. зовнішній слуховий прохід;

- Д. заповнена повітрям порожнина, слухові кісточки (молоточок, коваделко, стремінце);
- Е. вушна раковина, зовнішній слуховий прохід.

31. У крові хворого виявлено низький рівень альбумінів і фібриногену. Зниження активності яких органел гепатоцитів печінки найбільш вірогідно спричиняє це явище?

- А. Агранулярного ендоплазматичного ретикулуму
- В. Мітохондрій
- С. Гранулярного ендоплазматичного ретикулуму
- Д. Комплексу Гольджі
- Е. Лізосом

32. Клітину лабораторної тварини піддали надмірному рентгенівському опромінюванню. У результаті утворилися білкові фрагменти в цитоплазмі. Яка органела клітини візьме участь у їх утилізації?

- А. Лізосоми
- В. Комплекс Гольджі
- С. Рибосоми
- Д. Ендоплазматичний ретикулум
- Е. Клітинний центр

33. За допомогою шпателя зроблено зішкріб зі слизової рота людини. У незруйнованих епітеліальних клітинах забарвленого мазка добре видно овальні ядра, неоднакові за розмірами. Яким шляхом відбувався поділ цих клітин:

- А. Шизогонія
- В. Амітоз
- С. Мітоз
- Д. Мейоз
- Е. Бінарний поділ

34. В яких клітинах протягом життя не спостерігається мітоз і кількісний вміст їх ДНК залишається постійним?

- А. У м'язових (гладеньких)
- В. В епідермісі
- С. У нейронах
- Д. У остеобластах
- Е. У кровотворних

35. При всіх формах розмноження (статеве та нестатеве) елементарними дискретними одиницями спадковості є:

- A. Один нуклеотид
- B. Один ланцюг молекули ДНК
- C. Одна пара нуклеотидів
- D. Два ланцюги молекули ДНК
- E. Один ген

36. Під час постсинтетичного періоду мітотичного циклу порушено синтез білків-тубулінів, які беруть участь у побудові веретена поділу. Це може призвести до порушення:

- A. Розходження хромосом
- B. Спіралізації хромосом
- C. Деспіралізації хромосом
- D. Тривалості мітозу
- E. Цитокінезу

37. Для вивчення локалізації біосинтезу білка в клітинах миші увеличені амінокислоти аланін та триптофан. Біля яких органел буде спостерігатися накопичення мічених амінокислот?

- A. Клітинний центр
- B. Комплекс Гольджі
- C. Лізосоми
- D. Гладенький ендоплазматичний ретикулум
- E. Рибосоми

38. Внаслідок впливу гамма-випромінювання ділянка ланцюга ДНК повернулася на 180 градусів. Яка з перелічених видів мутацій відбулася в ланцюгу ДНК?

- A. Реплікація
- B. Транслокація
- C. Дуплікація
- D. Інверсія
- E. Делеція

39. На практичному занятті студенти вивчали забарвлений мазок крові миші з бактеріями, фагоцитованими лейкоцитами. Яка з органел клітини завершує перетравлення цих бактерій?

- A. Рибосоми
- B. Лізосоми
- C. Гранулярний ендоплазматичний ретикулум

- D. Мітохондрії
- E. Комплекс Гольджі

40. У клініці для лікування інфаркту міокарда пацієнту уведено ембріональні стовбурові клітини, одержані шляхом терапевтичного клонування в цього ж пацієнта. Як називається цей вид трансплантації?

- A. Гетеротрансплантація
- B. Ізотрансплантація
- C. Ксенотрансплантація
- D. Аутоотрансплантація
- E. Алотрансплантація

41. При обстеженні букального епітелію чоловіка виявлений статевий хроматин. Для якої хромосомної хвороби це характерно?

- A. Хвороба Дауна
- B. Трисомія за X-хромосою
- C. Синдром Шерешевського-Тернера
- D. Гіпофосфатемічний рахіт
- E. Синдром Клайнфельтера

42. У каріотипі матері 45 хромосом. Встановлено, що це пов'язано з транслокацією 21-ї хромосоми на 15-у. Яке захворювання вірогідніше за все буде у дитини, якщо каріотип батька нормальний?

- A. Синдром Дауна
- B. Синдром Патау
- C. Синдром Клайнфельтера
- D. Синдром Едвардса
- E. Синдром Морріса

43. У дитини зі спадково зумовленими вадами одразу ж після народження спостерігався характерний синдром, який називають «крик кішки». При цьому у ранньому дитинстві малюки мають «нявкаючий» тембр голосу. Під час дослідження каріотипу цієї дитини виявлено:

- A. Додаткову Y-хромосому
- B. Додаткову 21 хромосому
- C. Додаткову X-хромосому
- D. Делецію короткого плеча 5 хромосоми
- E. Нестачу X-хромосоми

44. При обстеженні юнака з розумовою відсталістю виявлено євнухоподібну будову тіла, недорозвиненість статевих органів. У

клітинах слизової оболонки порожнини рота – статевий хроматин. Який метод генетичного дослідження слід застосувати для уточнення діагнозу?

- A. Клінічно-генеалогічний
- B. Цитологічний
- C. Популяційно-статистичний
- D. Дерматогліфіку
- E. Біохімічний

45. При визначенні групи крові за системою АВ0 аглютинацію еритроцитів досліджуваної крові викликали стандартні сироватки I та III груп і не викликала сироватка II групи. Які аглютиногени є в цих еритроцитах?

- A. A
- B. B
- C. C
- D. A та B
- E. Аглютиногенів немає

46. При обстеженні у хворого встановлений діагноз алькаптонурії. Дефіцитом якого фермента зумовлена ця патологія?

- A. Оксидази гомогентизинової кислоти
- B. Фенілаланінгідроксилази
- C. Тирозинази
- D. Тироксингідроксилази
- E. Моноамінооксидази

47. При диспансерному обстеженні хлопчику 7-ми років встановлено діагноз дальтонізму. Батьки здорові, кольоровий зір нормальний. Але у дідуся по материнській лінії така ж аномалія. Який тип успадкування цієї аномалії?

- A. Рецесивний, зчеплений зі статтю
- B. Домінантний, зчеплений зі статтю
- C. Автосомно-рецесивний
- D. Автосомно-домінантний
- E. Неповне домінування

48. У жінки 32-х років з безсимптомним перебігом хвороби вдруге народилася мертва дитина з вираженою мікроцефалією. Про яку хворобу першочергово слід подумати лікареві?

- A. Бруцельоз
- B. Сифіліс
- C. Токсоплазмоз
- D. Гістоплазмоз
- E. Лістеріоз

49. При яких групах крові батьків за системою резус можлива резус-конфліктна ситуація під час вагітності?

- A. Жінка Rh-, чоловік Rh+ (гомозигота)
- B. Жінка Rh+, чоловік Rh+ (гомозигота)
- C. Жінка Rh+, чоловік Rh+ (гетерозигота)
- D. Жінка Rh-, чоловік Rh-
- E. Жінка Rh+ (гетерозигота), чоловік Rh+ (гомозигота)

50. Встановлено, що аглютинація еритроцитів крові реципієнта викликали стандартні сироватки I та II груп і не викликали – сироватка III груп і антирезусна сироватка. Кров якої групи за системами АВ0 і резус можна переливати пацієнту?

- A. 0, α , β , (I) Rh⁺
- B. A, β , (II) Rh⁻
- C. АВ (IV), Rh⁻
- D. B, α (III) Rh⁻
- E. АВ (IV), Rh⁺

51. У лабораторії при мікроскопії мокротиння хворого на пневмонію випадково виявлені личинки. При аналізі крові виявлена еозинофілія. Який гельмінтоз можна передбачити ?

- A. Аскаридоз
- B. Ентеробіоз
- C. Трихоцефальоз
- D. Парагоніоз
- E. Опісторхоз

52. У дитини спостерігається нічний свербіж у ділянці відхідника, розлади травлення різного ступеня тяжкості. На поверхні фекалій виявляються світлі черви двох розмірних груп: 9-12 мм та 3-4 мм. Який паразит присутній в організмі?

- A. *Enterobius vermicularis*
- B. *Strongiloides stercoralis*
- C. *Ascaris lumbricoides*
- D. *Tubifex tubifex*
- E. *Lumbricus terrestris*

53. До лікарні потрапив хворий із Східного Сибіру зі скаргою на біль у печінці. У фекаліях знайдені яйця у довжину до 30 мкм, які за формою нагадують насіння огірків. Який попередній діагноз можна поставити хворому?

- A. Гіменолепідоз
- B. Дикроцеліоз

- C. Теніаринхоз
- D. Парагоніmoz
- E. Опісторхоз

54. Мати виявила у 5-річної доньки на періанальних складках білих “черв’ячків”, які викликали в доньки свербіж та неспокій, і доставила їх лабораторію. Виявлені білі гельмінти 1,5-1,0 см завдовжки, ниткоподібної форми, з загостреними кінцями, у деяких вони закручені. Який діагноз можна поставити?

- A. Аскаридоз
- B. Ентеробіоз
- C. Дифілоботріоз
- D. Теніоз
- E. Опісторхоз

55. До гастроентерологічного відділення поступив хворий із запаленням жовчних шляхів. У порціях жовчі виявлено рухомі найпростіші грушоподібної форми, двоядерні, з опорним стрижнем – аксостилем. Яке протозойне захворювання діагностується у хворого?

- A. Амебна дизентерія
- B. Балантидіаз кишковий
- C. Амебіаз кишковий
- D. Трихомоноз
- E. Лямбліоз

56. У хворої дитини періодично з’являються рідкі випорожнення, іноді біль у ділянці живота, нудота, блювання. Зі слів матері, одного разу в дитини з блювотними масами виділився гельмінт веретеноподібної форми, розміром 20 см. Причиною такого стану може бути:

- A. Аскаридоз
- B. Трихінельоз
- C. Дракункульоз
- D. Анкілостомідоз
- E. Трихоцефальоз

57. Через кілька днів після споживання копченої свинини у хворого з’явилися набряки обличчя та повік, шлунково-кишкові розлади, різке підвищення температури, м’язовий біль. В аналізі крові різко виражена еозинofilія. Яким гельмінтом могла заразитися людина через свинину?

- A. Волосоголовець
- B. Анкілостома
- C. Гострик
- D. Аскарида

Е. Трихінела

58. За даними ВООЗ, на малярію щорічно на Землі хворіють приблизно 250 млн. осіб. Ця хвороба трапляється переважно у тропічних і субтропічних областях. Межі її розповсюдження співпадають з ареалами комарів роду:

- А. Кулекс
- В. Мансонія
- С. Флеботомус
- Д. Анофелес
- Е. Аедес

59. Хворий скаржиться на біль у ділянці печінки. При дослідженні жовчі, отриманої під час дуоденального зондування, виявлені жовтуваті яйця овальної форми, звужені до полюсів, на одному з полюсів знаходиться кришечка. Розміри цих яєць найменші серед яєць усіх гельмінтів? Який найбільш вірогідний діагноз?

- А. Дифілоботріоз
- В. Теніарінхоз
- С. Ехінококоз
- Д. Теніоз
- Е. Опісторхоз

60. Відпочиваючи на дачі, хлопчик знайшов павука з наступними морфологічними особливостями: довжина – 2 см, кулясте черевце чорного кольору, на спинному боці 60. Відпочиваючи на дачі, хлопчик знайшов павука з наступними морфологічними особливостями: довжина – 2 см, кулясте черевце чорного кольору, на спинному боці якого видно червоні плямочки у два ряди, чотири пари членистих кінцівок вкриті дрібними чорними волосками. Визначте дане членистоноге:

- А. Каракурт
- В. Кліщ
- С. Тарантул
- Д. Фаланги
- Е. Скорпіон

КЛЮЧІ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. С	21.С	41.Е
2. В	22.В	42.А
3. А	23.А	43.Д
4. А	24.А	44.В
5. А	25.С	45.А
6. В	26.В	46.А
7. С	27.В	47.А
8. Д	28.С	48.С
9. Д	29.Д	49.А
10.Д	30.Д	50.Д
11.А	31.С	51.А
12.В	32.А	52.А
13.С	33.С	53.Е
14.В	34.С	54.В
15.С	35.Е	55.Е
16.А	36.А	56.А
17.Е	37.Е	57.Е
18.Д	38.Д	58.Д
19.Д	39.В	59.Е
20.В	40.Д	60.А

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анатомія людини

1. Алексєєв О.І., Шимонко І.Т. Анатомія людини: Навчальний посібник. Дрогобич: Коло, 2003. – 260 с.
2. Анатомія людини. У трьох томах. Том другий/ А.С.Головацький, А.І.Парахін, М.Р.Сапін, В.Г.Черкасов. Вінниця: 2018. 456 с.
3. Анатомія людини. У трьох томах. Том перший / А.С.Головацький, А.І.Парахін, М.Р.Сапін, В.Г.Черкасов. Вінниця: 2018. 368 с.
4. Анатомія людини. У трьох томах. Том третій / А.С.Головацький, А.І.Парахін, М.Р.Сапін, В.Г.Черкасов. Вінниця: Нова книга, 2018. 376 с.
5. Біологія: Учебник для студентів медичних спеціальностей ВУЗов. В 2-х книгах / Кол. авт.; Под ред. проф. Ярыгина В. Н. – М.: Высшая школа, 2001 (1997). – 432 (448) с. (книга I); 334 (340) с. (книга II); іл.
6. Біологія: Підручник для студентів медичних спеціальностей ВУЗів III–IV рівнів акредитації / Кол. авт.; За ред. проф. В.П.Пішака та проф. Ю.І.Бажори. – Вінниця: Нова книга, 2009.–608 с.; іл.
7. Біологія: Підручник для студентів медичних спеціальностей ВУЗів III–IV рівнів акредитації / Кол. авт.; За ред. проф. В.П.Пішака та проф. Ю.І.Бажори. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 656 с.; іл.
8. Головацький А. С. Черкасов В. Г. Анатомія людини. Том 1. Вид. 3. К.: Нова книга, 2013. – 368 с.
9. Головацький А.С., Черкасова В.Г. Анатомія людини. Т.1. Вінниця: Нова книга, 2006.
10. Гречанина Е.Я. и др. Медицинская генетика: Учебник для мед. ВУЗ IV ур. аккред. Утверждено МОЗ. К.: Нова книга, 2010. — 552 с
11. Дюбенко К.А., Коломійцев А.К., Чайковський Ю.Б. Анатомія людини: Підручник для студентів вищих навчальних закладів у 2 ч. К. : Поліграфкнига, 2008. – 258 с.
12. Збірник завдань для підготовки до ліцензійного тестового екзамену з природничо–наукових дисциплін "Крок–1. Загальна лікарська підготовка" / Кол. авт.; За ред. проф. В.Ф.Москаленка, проф. О.П.Волосовця, проф. І.Є.Булах, проф. О.П.Яворського, проф. О.В.Романенка, доц. Л.І.Остапюк. – К.: Медицина, 2004. –368 с.; С. 9–41.
13. Збірник задач і вправ із біології: Навчальний посібник / Кол. авт.; За заг. ред. проф. А.Д.Тимченка. – К.: Вища школа, 1992. –391 с.; іл.
14. Ковальчук Л.Є., Телюк П.М., Шутак В.І. Паразитологія людини: Навчальний посібник. – Івано–Франківськ: Лілея, 2004.; іл.
15. Коротяев А.И., Бабичев С.А Медицинская микробиология, иммунология и вирусология. СпецЛит., 2008. – 767 с.
16. Кулікова Н.А., Ковальчук Л.Є. Медична генетика: Підручник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 173 с.; іл.
17. Медична паразитологія. Атлас: Навчальний посібник для студентів медичних спеціальностей ВУЗов (російською мовою) / Кол. авт.; За ред. проф. Ю.І.Бажори– Одеса: Одес. держ. мед. ун–т, 2001, – 110 с.; іл.

18. Основи медичної паразитології: Навчальний посібник до практичних занять для студентів I курсу (російською мовою) / Кол. авт.; За ред. проф. Ю.І.Бажори – Одеса: Одес. держ. мед. ун–т, 2001. – 176 с.; іл.
19. Очкуренко О.М., Федотов О.В. Анатомія людини. — К.: Вища шк., 1992
20. Павлюк Н.Л. Практикум з анатомії людини: навчальний посібник. 2-е видання. К. : ВСВ “Медицина”, 2019. 216 с.
21. Пішак В.П. Медична біологія : Підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III–IV рівнів акредитації/. Вінниця: Нова книга, 2004. – 656 с.
22. Пішак В.П., Захарчук О.І. Навчальний посібник з медичної біології, паразитології та генетики. Практикум. – Чернівці: Медакадемія, 2004. – 579 с.; іл.
23. Пішак В.П., Мещишин І.Ф., Пішак О.В. Основи медичної генетики: Підручник. – Чернівці, 2000. – 248 с.; іл.
24. Ришард Александровіч Малий атлас з анатомії – Mały atlas anatomiczny: навчальний посібник; пер. з 5-го польськ. вид. 2-е вид., випр. К. : ВСВ “Медицина”, 2017. 136 с.
25. Сергієнко Л.М., Воробець З.Д. Медична біологія. Львів: Кварт, 2013. – 129 с
26. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: Підручник. –3–є вид. К.: Медицина, 2011. – 248 с.
27. Слюсарев Л.О., Жукова С.В. Біологія: Підручник для студентів медичних спеціальностей ВУЗів (Переклад з російської мови к.біол.н. В.О.Мотузного). – К.: Вища школа, Головне видавництво, 1992. – 422 с.; іл.
28. Старушенко Л.І. Анатомія та фізіологія людини: Підручник. — К.: Здоров’я, 2003. — 336 с.
29. Федонюк Я.І. Анатомія та фізіологія з патологією. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.
30. Федюкович Н.И., Гайнутдинов И.К. Анатомия и физиология человека: Учебник. – 19–е изд. Ростов–на–Дону: Феникс, 2012. – 510 с.
31. Фізіологія з основами анатомії людини / За ред. Л.М. Малоштан. — Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2003. — 432 с.
32. Фредерік Мартіні Анатомічний атлас людини; пер. з 8-го англ. вид. 3-є вид. К. : ВСВ “Медицина”, 2018. 128 с.
33. Фредерік Мартіні. Анатомічний атлас людини: Переклад з 8–го англійського видання (англійською, українською, російською та латинською мовами) /; 250 іл., м’яка обкл. К.: Нова книга, 2011. – 128 с.
34. Ярнґін В.М., Корольов Б.І. Вибрані лекції з медичної біології. –К.: Вища шк., 1993.

Медична біологія

1. А. Д. Тимченко, М. М. Чеснокова [и др.]. – Одесса: Одес. гос. мед. ун-т, 2001. – 110 с.9.
2. акредитації / В. П. Пішак [та ін.]; ред. В. П. Пішак, Ю. І. Бажора. – Вінниця: Нова книга, 2009.– 608 с. іл.
3. Бажора Ю. И. Медицинская паразитология: атлас: учебное пособие / Ю. И. Бажора,
4. Бажора Ю. И. Основы медицинской паразитологии учеб. пособие к практ. занятиям для студентов 1 курса / Ю. И. Бажора, Л. Г. Кириченко, А. В. Шевеленкова [и др.]; Одес. гос. мед.ун-т. - Одесса: ОГМУ, 2001. – 175 с.
5. Бажора Ю. И., Кириченко Л. Г., Шевеленкова А. В. Основы медицинской паразитологии учеб. пособие к практ. занятиям для студентов 1 курса. Одес. гос. мед. ун-т. Одесса: ОГМУ, 2014. 175 с.
6. Бажора Ю. И., Тимченко А. Д., Чеснокова М. М. Медицинская паразитология: атлас: учебное пособие Одесса: Одес. гос. мед. ун-т, 2015.110 с.
7. В. М.. Грінкевич]; За ред. О. В. Романенка. – К.: Здоров'я, 2005. – 372 с.
8. В. Ф. Мислицький.] – Чернівці, 2000. – 248 с.
9. Ковальчук Л. Є. Паразитологія людини: навчальний посібник / Л. Є. Ковальчук,
10. Ковальчук Л. Є., Телюк П. М., Шутак В. І. Паразитологія людини: навчальний посібник . Ів.-Франківсь : Лілея, 2014. 156 с.
11. Крок-1. Загальна лікарська підготовка: збірник завдань для підготовки до ліцензійного тестового екзамену з природничо-наукових дисциплін / за ред. В. Ф. Москаленка, О. П. Волосовця, І. Є. Булах [та ін.]. К.: Медицина, 2014. 368 с.
12. Крок-1. Загальна лікарська підготовка: збірник завдань для підготовки до ліцензійного тестового екзамену з природничо-наукових дисциплін / за ред. В. Ф. Москаленка, О. П. Волосовця, І. Є. Булах [та ін.]. – К.: Медицина, 2004. – 368 с.8.
13. Кулікова Н. А. Медична генетика: підруч. для студ. вищ. мед. закл. / Н. А. Кулікова, Л. Є. Ковальчук. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 183 с.
14. Кулікова Н. А., Ковальчук Л. Є. Медична генетика: підруч. для студ. вищ. мед. закл. Тернопіль: Укрмедкнига, 2014. 183 с.
15. Основы медичної генетики: підручник / [В. П. Пішак, І. Ф. Мещишин, О. В. Пішак,
16. П. М. Телюк, В. І. Шутак. – Ів.-Франківсь : Лілея, 2004.
17. Пішак В. П. [та ін.]; Біологія з основами генетики: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / за ред. В. П. Пішак, Ю. І. Бажора. Вінниця: Нова книга, 2014. 608 с.
18. Пішак В. П. Медична біологія: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів

19. Пішак В. П. Навчальний посібник з медичної біології, паразитології та генетики:
20. Пішак В. П., Захарчук. О. І. Навчальний посібник з медичної біології, паразитології та генетики: практикум. Чернівці: Медакадемія, 2012. 579 с.
21. Пішак, В. П., Мецишин І. Ф., Пішак О. В., Мислицький В. Ф. Основи медичної генетики: підручник. Чернівці, 2015. 248 с.
22. практикум / В. П. Пішак, О. І. Захарчук. – Чернівці: Медакадемія, 2004. – 579 с.
23. Романенко О. В., Кравчук М. Г., Грінкевич В. М. Біологія з основами генетики: посібник з практичних занять / за ред. О. В. Романенка. К.: Здоров'я, 2015. 372 с.
24. С. В. Жукова; пер. з рос. В. О. Мотузного. – К.: Вища школа, 1992. – 422 с.
25. Слюсарев А. О. Біологія: підруч. для студ. мед. спец. ВУЗів / А. О. Слюсарев,